

GAZETA TRANSILVÂNIEI.

ANUL III.

„Gazeta” ieșe în -care și
Abonamente pentru Anul -Ungaria
Pe un an 12 fl., pe șase luni
6 fl., pe trei luni 3 fl.
Pe un an 40 franci, pe șase
luni 20 franci, pe trei luni
10 franci.
Se prenumără la toate ofi-
ciile postale din țară și din
afară și la dd. colectorii.
Abonamentul pentru Brașov:
la administrațiune, piața mare
Nr. 22, etajul I.: pe un an
10 fl., pe șase luni 5 fl., pe trei
luni 2 fl. 50 or. Cu dusul în
casă: Pe un an 12 fl., pe
șase luni 6 fl., pe trei luni 3 fl.
Un exemplar 5 or. v. a. seu
15 bani.
Atât abonamentele cât și
inserțiunile sunt a se plăti
înainte.

Nr. 42.

Brașov, Mercuri 22 Februarie (6 Martie)

1889.

Propunerea lui Gajary și naționalitățile.

I.

Brașov, 21 Februarie v.

Un amic al fôiei noastre în-
trebă în articolul, ce l'amă pu-
blicat erî, că ore naționalitățile
nemaghiare n'au și ele ună cu-
ventă de dîsu în cestiunea limbei
în armata comună?

Mai încapă ore îndoielă, că în-
tr'o cestiune atât de importantă,
noi Nemaghiarii nu putem să fim
nepăsători față cu cele ce se pe-
trec în dieta unghurescă și afară
din dietă în adunările unghuresci?

Nu este ore tocmai desprețuirea
și încălcarea dreptului de limbă
al popórelor nemaghiare punctul
cardinal al gravaminelor lor?
Și iertat ar fi a admite, că
Nemaghiarii ar pute trece cu
nepăsare peste acest punct toc-
mai acum, când contrarii lor po-
litici și naționali s'au pus în lup-
tele lor pentru dreptul limbei
maghiare pe același terem principar,
pe care stau și ei, Nema-
ghiarii, în lupta pentru dreptul
limbei lor naționale.

O deosebire de formă între
lupta de limbă ce-o pórta ađi Un-
guri și între lupta de limbă a
naționalităților nemaghiare s'ar
pute afla numai în împrejurarea,
că cei dintâi se razimă și pe
faptul, că limba maghiară este
decretată prin lege ca limbă a
statului. Dér nici chiar din punct
de vedere al legilor unghuresci
nu se pôte susține acesta deose-
bire într'un mod, care ar es-
chide îndreptățirea naționalități-
lor nemaghiare de a pretinde la
rëndul lor aceleași concesiuni
pentru limba lor maternă, ce le
pretind și Ungurii relativ la
esamenul de oficer, a le pre-
tinde nu numai față cu esamenul
de oficer în armata comună, ci

și față cu esamenul de oficer în
armata honvedilor.

Aceeași lege prin care s'a de-
cretat limba maghiară ca „limbă
a statului” (art. de lege 44 din
1868 „despre egala îndreptățire
a naționalităților”) normeză în
§ 17, ca instrucțiunea secundară
până la universitate să se facă în
limba maternă a popórelor res-
pective.*)

De ce se tracteză însă în con-
troversa asupra esamenelor de
oficer, decă nu de aceea ca tine-
rilor, cari în școlele medii în-
vață în limba lor maternă, să li
se facă posibilă și depunerea es-
amenului de oficer în limba lor
maternă?

Am vădută proiectul de re-
soluțiune al deputatului Gajary,
pe care l'a primit și ministrul
br. Fejervary, și care prin urmare
va fi fără îndoială primită și de
majoritatea dietei. Acest proiect
de soluțiune pretinde în
punctul 1 ca voluntarilor pe un
an din țările coronei unghure „să
le fiă permis a se folosi în de-
cursul examenului de oficer de
limba statului.”

Tinerii unghuri se vor pute
dér ajuta cu limba lor maghiară
la esamenul de oficer. Ce se
va întâmpla însă de pildă cu ti-
nerii români, cari au absolvat
la școala secundară cu limba de
propunere română și nu se vor
pute exprima cum se cade nici în
limba germană, nici în limba
maghiară?

*) § 17. După ce succesul instruc-
țiunii publice, din punct de vedere
al culturii generale și al binelui obștesc
este cel mai înalt scop al statului,
ministrul de instrucțiune e dator, de
a îngriji cât se pôte mai mult pentru
aceea, ca cetățenii fiecărei naționalități
din țară, decă trăiesc la o altă în masă
mai mar, să se pôte cultiva în apro-
piea ținutului ce-l locuesc în limba lor
maternă, până acolo, unde se începe
cultura mai înaltă academică.

De ce se nu se pôte folosi și a-
ceștia în decursul examenului de
limba lor maternă, după ce ace-
eași lege, pe care se întemeiază
postulatul lui Gajary în privința
„limbei statului” recunoște apriată
îndreptățirea limbilor nemaghiare
și prin urmare și a limbei române
în școlele secundare?

Armata comună a fost până
acuma singura instituțiune, în si-
nul căreia s'a respectat egala
îndreptățire a limbilor, pe cât
numai au concesit interesele ser-
viciului, care se face în limba ger-
mană, ca limbă oficială a ei. Decă
se va realiza însă propunerea lui
Gajary se va introduce și în si-
nul armatei privilegiul limbei ma-
ghiare și astfel se va cresce și a-
colo germenele certelor și al
desbinărilor, ce există pe toate
celelalte teremuri.

Orî cum ar voi să succedă și
să răsuccedă Gajary cu ai săi sen-
sul și litera art. de lege 44 din
1868, este și rămâne necontestabil,
că prin propunerea sa se des-
chidă și în armata comună porțile
nedreptățirilor și a părtinirilor,
concedându-se întrebuințarea unei
singure limbi pe lângă cea ger-
mană la esamenul de oficer, în
defavórea tuturor celorlalte limbi
negermane și nemaghiare.

Domnii Gajary, Fejervary ș. a.
dóră nu vor voi să susțină, că
interesele conducerei și ale orga-
nizației armatei comune ar pre-
tinde ca numai Maghiarilor să
li-se facă concesiuni în privința
limbei materne, ér celorlalți nu.
Asemenea nu credem să aibă
dumnealor curagiul a susține,
că pentru calificațiunea de volun-
tar pe un an s'ar cere studii
mai înalte academice, cari con-
form memoratei legi sunt a se
face în limba maghiară, și cum
n'ar fi de ajuns cunoscințele
câștigate în școlele secundare, în

cari după aceeași lege toate lim-
bele sunt egale îndreptățite!

Nu-i destul, că după praca un-
ghurescă de ađi, care respecteză
numai acele dispozițiuni ale legi-
lor, ce sunt favorabile Maghiarilor,
ér pe celelalte le calcă și
violéză mereu, Nemaghiarii sunt
sistematic respinși din funcțiuni
în toate ramurile administrației pu-
bliche? Nu-i destul că toate pos-
turile civile sunt ocupate mai nu-
mai de Maghiari? Să se mai in-
troducă acum acesta praca și în
armata, unde, ușurându-se esame-
nul de oficer numai pentru Ma-
ghiar, posturile de oficer să pôte
fi ocupate cu timpul éráși numai
de ei, rămând pentru Nemaghiari
capentru „cetățenii de două mână”
deschisă numai cariera de gregar
orî cel mult de suboficer, bu-
nórá cum se întâmplă de fapt în
armata honvedilor?

Cât de monstruos se pare
lucrul, totuși pregătirile ce le
fac guvernamentalii unghuri pen-
tru pretinsa domolire a spiritelor
în cestiunea §-lui 25 al legi mi-
litare, nisuesc a introduce cea
nenorocită praca și în armata.

Insuși ministru-președinte Tisza
a mărturisit tendința acesta în
vorbirea sa ținută Joia trecută
în dietă.

DIN AFARĂ.

O declarațiune a regelui Milanu.

„Times” publică discursul ce regele
Milanu l'a ținut cu ocazia deschiderii
exposiției vinicole la Nișt și atrage aten-
ția asupra pasagiului din discurs, în
care Milanu insistă asupra legăturilor
de prietenie ce există între Serbia, Au-
stria și Germania. Regele Milanu a de-
clarat între altele, că pôte pune 200,000
ómeni la dispoziția întregii alianțe.

O alocuțiune a Papei.

Alaltăeri la amedă Papa a primit

FOILETONUL „GAZ. TRANS.”

Nume vechi (istorice).

Sunt o mulțime de nume pro-
prii folosite de Românii de astăzi,
care și au originea lor dela nume
vechi (istorice) romane. Cu toate acestea
mulți și dintre ai noștri, pôte neinițiat
în istoria strămoșilor noștri, a Romani-
lor, seu pôte molipsi de presiunea ne-
milosă a sistemului predominant po-
litic de astăzi, se încercă a le căuta o-
riginea lor în limba poporului mai de
apropie, ađi stăpânitor, seu în oricare
altă străină, numai în cea romană nu.
Ei nu sunt cu considerațiune la des-
voltarea limbei și a numelor proprii în
limba noastră. Ei voesc fiesce-care
nume propriu a-l deriva, și fi caută ore-și
careva însemnătate, deși adeseori în-
zadar. Mai departe scapă din vedere
administrațiunea politică și justiția,
care numai romană nu a fost, și apoi
în diverse epoche au schimosit numirile
curate romanesce, prefăcându-le în
străine, e destul să le vedă astăzi
așa după cum ni-se arată și să deducă
la originea lor maghiară, orî alta
străină.

Nici să nu mai amintim mania șo-

vinistică de maghiarisare a lui S. O. et
tutti quanti, care face din Nimoesc
„Vajdafalva”, din Hollod „Hidastelek”,
din Zavoeni „Zugany”, și din Petreleni
„Kanyarod” etc. Mai avem să ținem
cont și de feudalismul ruginit al
evului mediu, care se impunea cu
tota forța popórelor de pe atunci. Adeseori
un domnuț, ex *dis minorum gentium*, își
impunea numele seu propriu unor
comune, orașe seu locuitori, cu scop
să rămână numele pentru eternitate.
Cunoscu comună, în care mai toți
locuitorii se numesc cu numele Rakoczi
— locuitorii sunt toți români, — nu
este aci vorba de Rakoczy de Rakolczfalva,
seu de Rakoczy de Felsővadász, ci
probabil că vre-unu domnuț de pământ
numit Rakoczy și-a impus numele seu
propriu iobagilor săi, dându-se cu
totul uitării numele românesc curate.

Fiesce care om de onore trebuie să
țină strins la numele curat și origi-
nar al lui, deorece în acel nume se
reoglindează părinții, moșii și strămoșii
lui; acela este firma familiei lui, care
dă drept la moștenirea părintescă și la
drepturile națiunii sale avitice, și se
feresc de natura Cameleonului și de reu-

niunile, ce și-au luat în program
schimbarea și diformarea numelor
ce nu convin sistemului șovinistic de
astăzi.

În alte state nici că se permite
usul schimbării numelor, ca să nu
se conturbe ordinea și să nu se
producă confuziune în familiile
cele vechi, prin ce ușor s'ar pute
forma unele pretențiuni închipuite
față de posesiuni și avere.

Acele nume vechi, după câte am
aflat, sunt următoarele, cari le
aduc quasi de specimine, deorece
vor fi ne-numerată de multe, a
căror producere ar; între cadru
acestei foi e destul să amintim
numai câteva dintre ele, mai
vortos nume luate din istoria
Romanilor vechi și puține din
istoria Grecilor.

Aemilius Papus a trăit pe la 280
a. chr., a fost unul din comisiunea
trimisă la regele Pirrus să trateze
de eliberarea prinșilor în lupta
dela Heraclea. Acest nume îl pórta
și astăzi mulți Români, dér puțin
credă a fi nume curat românesc,
ci mai mulți țin a fi nume propriu
format din numele comunu
preotă, unghuresce *pap* (lelkész),
drept ce îl și scriu acși cu doi p a-

cuși cu unul, în fine = *Papp* — *Pap*,
Pop și *Popă*, apoi *Papfi* (papfiu),
Popfiu (fiu de popă) și alte multe
variațiuni, ca și cum predecesorii
acestora ar fi fost toți preoți
(popi), deși nu ar fi avut
atâtea parochii, și de aci numele.

Aemilius Paulus, consul romanu
cât în lupta dela Cana, un bărbat
de spirit și cu inimă nobilă la
Romani, acest nume ocure adeseori
la Românii de astăzi, numele de
Paulă, *Pavelă* este numele unor
familii întregi, streinii au
făcut din el *Pál* — *Páll*.
Avem comune romanesce
Paulisiu — *Paulescu* etc.

Alexander Balas, un nume din
lumea vechiă, pretendent la tronul
Syriei, pentru care s'a luptat cu
un orecare Demetriu pe timpul
luptei Machabeilor pentru
independența Palestinei dela
Syria a. 161 a. chr. Acesta
asemenea se află în us la
Romani, unii îl scriu *Balașiu*
cu terminațiune romanesce,
ér alți *Balás* cu terminațiune
unghuresce, ca și cum s'ar
deriva dela *Magyar-Balás*,
un comandant al lui Mathia I,
pe când adevărata lui origine
este vechiă.

Amnius Lucanus, nepot al
lui Seneca și poet, un ager critic
al facultății poetice închipuite
a lui Nero

pe cardinalii și pe prelații, cari au venit să-i gratuleze la aniversarea încoronării și la ziua născării sale. La adresa cetății de cardinalul Monacco Lavalletta, răspunse Papa:

„La intrarea în anul al 80-lea al etății mele și în al 12-lea an al pontificatului meu, simțind în aceste grele timpuri pentru guvernarea bisericii trebuința de a cere ajutorul lui Dumnezeu. Cardinalii cunosc toate greutățile faptice în Europa, și situațiunea nesigură, amenințată, prin care suferă și biserica; căci lipsită de suveranitatea și independența în lucrare și supusă unei țări străine, biserica suferă la toate pericolele, cărora este expusă Italia înăuntrul și înafară.”

Papa face apoi amintire de turburările cele mai nouă din Roma, de încercăturile din afară, prin cari s'au născut între catolici îngrijiri pentru Papa și situațiunea serioasă, ce i-se pregătesc religiunii în Italia,

Se știe, că biserica s'ar bucura în Italia de o mai mare libertate ca în alte țări. Acesta nu e adevărat, dice Papa, căci singurul faptul răpirei puterii lumesci învâlvă o acțiune gravă îndreptată în contra independenței Papei. Vătămarea bisericii prin greutățile, ce se fac episcopilor, refuzarea său trăgânarea exequatului, nouele pretensiuni de patronat, greutățile în privința recrutării preoților, desființarea ordinelor religioase, eschiderea bisericii dela instrucțiune, noul cod penal, confiscarea aproape deservită a bunurilor preoțesci, atacurile îndreptate în contra pielor fundatiunii și altor instituțiuni și scutul datu inimicilor bisericii și sectelor: sunt dovezi de ajuns, că bisericii în Italia i lipsesc libertatea. Acesta este cu atât mai stricăcios pentru Italia, cu cât biserica i-a adus aminte, că este în interesul poporilor de a rămâne fidele principiilor religiunii, spre a satisface datorințelor lor.

Italia va simți acesta din cauza ingrătitudinei sale mai mult, ca alte țări. E o nebuniă a crede, aduce Papa, că Italia va prospera, decât va continua războiul urios în contra bisericii. Gândescă-se poporul italian bine despre acesta și întorcă-se la o atitudine mai bună și la bunele tradițiuni ale părinților. Papa încheie cerându ajutorul lui Dumnezeu și rugându-se de sprijinul cardinalilor în aceste grele timpuri.

Incidentul Acinov.

Diarul cancelariei rusești „Nord” din Bruxella vorbește despre incidentul dela Sagallo în ton moderat, deși cu părere de rău. Manifestația de simpatie a camerei franceze pentru Rusia, dice „Nord”, va șterge reua impresiune, ce a produs-o în opiniunea publică a Rusiei

procederea pripită sângeră a autorităților franceze și a admiralului Orly. În totu casul este regretabil. că noușle proiectele franceze au fost probate mai întâiu în contra unor Ruși.

Reprezentanții ruși la Balcani.

O depeșă din Petersburg spune, că guvernul rusesc are de gând a și mări reprezentanțele diplomatice în două țări slave: în Serbia și în Muntenegru. Ministrul-președinte din Belgrad va fi ridicat la rangul de ambasador, și ministrul-președinte în Cettinge va fi înlocuit cu un trimis extraordinar și ministru plenipotențiar.

Steagul constituțional bulgar.

Scim că s'a făcutu obiecțiunea, că prințul Bulgariei nefiind recunoscut de puteri nu pte folosi la ocaziunile solennele drapelul princiar. Cestiunea acesta a drapelului s'a rezolvat acum, după cum spune „Coresp. de l'Est”, în modul următor: Consiliul de ministri a proiectat un nou steag constituțional. Noul drapel este un tricolor bulgar, tivit cu negru și cu galben, în mijloc e zugrăvit leul bulgar în câmp roșu. Acest nou drapel va fi arborat la reîntorcerea prințului de Coburg în Sofia.

Mommsen despre Boulanger.

„Figaro” raportază, că un colaborator al său a avut o convorbire cu Mommsen (istoricul german), care lucrează acum în biblioteca națională din Paris. Mommsen se fi spus: „Mă îndoiesc că Boulanger are însușirea unui Cesar. Se observă la el mai mult însușiri negative, de pildă lipsă mare de simț pentru morală. Venirea lui la putere este de altminte singurul pericol ce amenință republica. Pretențiunile mi-se par cu totul nepopulare. Pte că pentru acesta s'a putut susține republica până aci. În realitate se află în Franca prea puțin republican. Fiecare primesc republica numai, pentru că nu există ceva mai bun pentru moment. Cu Thiers mergeau odinioară buni republicani. Germania nu se teme, că prin venirea la putere a lui Boulanger s'ar pute încorda și mai tare relațiunile ei cu Franca. La noi în Germania, nu se crede că Boulanger va ajunge la cârmă, pentru că armata nu e pe partea lui. Pte că posedă simpatii la soldații de rând, der maiortatea oficerilor îl desprețesc. Admițându că-i va succede lui Boulanger a se face consulu ori împărat, guvernul său n'ar pute fi decât de-o scurtă durată; probabil că atunci un alt general va voi să-și ocupe locul și era pronunțamentelor ar fi deschisă.”

Demonstrațiuni ungurești.

Sâmbătă s'a ținut o conferință de cetățeni opoziționali în Pesta, în care s'a făcutu propunerea de a se aranja un conduct de torțe în onora oratorilor de frunte ai opozițiunii din parlament. Se crede, că acest proiect se va executa.

Intre studenții unguri e erăși mare mișcare. Ei au intențiunea de a serba în anul acesta ziua de 15 Martie, aniversarea revoluțiunii din 1848, în mod mai festiv, ținându în sala Redutului o adunare, în care onorabilul Daniel Iranyi (odinioară Halbschuh) va rosti o cuvântare festivă. Se mai vorbește, că s'au plănuit diferite alte demonstrațiuni, dintre cari una se va face în teatrul național. Cu acesta ocaziune studenții unguri vor purta căciuli deosebite, cu inscripțiunea: „libertate, egalitate, frăție-tate”. Se știe, că studenții vor coopera de astă-dată împreună cu lucrătorii în inscenarea demonstrațiilor.

Din parlamentul austriac.

Ședința dela 28 Februarie a parlamentului austriac, în care se debate acum asupra bugetului, a fost de totu furtunosă.

Deput. Dr. Vaschaty șie, că pentru a dispăr deficitul, e necesar să se reducă bugetul armatei. Sporirea sarcinelor pentru armată are să ducă la faliment, și pentru acesta poartă vina raportul nostru cu Berlinul. Se va vedea prea târziu, că alianța austro-germană nu se pte suporta de noi și trebuie desfăcută. Vecinul nostru dela nord, casa Hohenzollern, a fost de secul cel mai înverșunat contrar, inamicul de marte al acestui imperiu și al dinastiei sale. Elu ne-a slăbit imperiul luându-ne țări întregi. Alianța Austriei cu Germania e nenaturală. Asta e dovedit de istorie. În 1864 Austria a luptat în alianță cu Prusia contra micii Danemarce pentru ca în 1866 cancelarul să lupte contra Austriei în unire cu celalalt aliat al nostru de aci, cu Italia, și după lupta dela Sadova, Austria a pierdut supremația în Germania și a pierdut și Veneția, și decât Napoleon III n'ar fi pus stavilă armelor prusiane, pte că Austria ar fi ajuns deja atunci sârtea Bavariei și a Saxonie.

Cancelarul german a purtat de nas pe diplomații din Viena, și repozatul împărat Frideric III, ca principe de coronă, în 1864 a spus, că numai împrejurările au unit pe Prusia cu Austria în contra Danemarcei, și nu simpatiile. În 1887, când cancelarul a vorbit pentru septenat, a spus: „E adevărat, că împăratul s'a vădit silit să poarte două mari războaie (1866 și 1870/1), der

acestea au fost un rezultat istoric al vécurilor trecute, ce ni-s'a impus”. Etă der că și după istorie, alianța noastră e nenaturală, o spune însuși viclenul diplomat, cancelarul, care scia în 1864, că trebuie să poarte războiul cel mare, și cu toate acestea nu s'a genat în ajutorul marelui războiu să împraștie ca aliat ban și sânge austriac înaintea șanturilor dela Düppel.

Necesitatea desfacerei alianței cu Germania e întemeiată și prin idea națională, care predomină timpul nostru. Desfacerea e posibilă. Franca caută aci amicitia Austriei și între aceste două puteri nu există nici un interes ce colidează. Mergându Franca cu Austria, trebuie să le urmeze și Italia, care e așa de închisă de ele, încât în casu de războiu Germania nu pte da ajutor. Urmarea ar fi, că Rusia, care dela congresul din Berlin nu mai pte merge cu Germania și e avisată la Franca, ar trebui de asemenea să meargă cu Austria și așa Germania ar fi izolată. Rusia a esperiat, că germanica fides nulla fides.

Bismark numai de nevoie a căutat alianța Austriei, când a vădit că nu mai pte dispune pe Rusia pentru Germania. Alianța triplă nu e creată pentru pace, ci pentru a declara în permanență pericolul de războiu și a aduce poporele la sapă de lemn. În momentul în care cancelarul german ar pute atrage pe Rusia în partea sa, ar renunța la alianța cu Austria și ar lăsa Rusiei mână liberă la Balcani și la Bosfor. Austria e numai un rău necesar, pentru ca în casu de războiu cu Franca, care trebuie să vie, să acopere spatele Germaniei contra Rusiei, căci la un atac al Rusiei contra Austriei nu se pte cugeta, nici nu e exemplu în istorie, că Rusia a atacat pe Austria, din contra a încheiat alianțe cu ea și i-a venit în ajutor.

Bugetul îl respinge vorbitorul și din motivul, că nu s'au implinit promisiunile din discursul tronului făcute poporului boem. Cere reactivarea dreptului public boem.

SCIRILE DILEI.

Călătoriile de exercițiu ale statului major general vor fi foarte interesante în anul acesta. „Reichswehr” spune, că aceste călătorii se vor face în luna Mai în Galiția sub conducerea inspectorului general al armatei Archiducele Albrecht. La începutul lui Mai va pleca Archiducele cu întregu statul său militar în Galiția. Pe lângă șeful statului major general fzm. br. de Beca și locțiitorul său fml. Galgotzy vor lua parte numeroși oficeri de stat major și vr'o douăzeci de generali ai

imp., pentru ce și trebui să se sinucidă ca să scape de persecuțiunii, nume curat românesc în usă la mulți Români Lucană, Luca etc.

Annius Papianus Milo, un tribun care a propus revocarea din esiliu a lui M. T. Cicero. Acest nume Români îl folosesc acuși Papiană, acuși Popiană.

Brunius Papius un Samnit nefericit, care a frânt pacea cu Romanii, dreptu ce s'a sinucis, și fu estradat Romanilor. Acest nume Papiu este foarte desu la Români noștri și nu este formațiune nouă, după cum cred unii.

Calvisius Sabinus, un admiral-comandante al lui Octaviu. Numele Sabiu este foarte frecuent în istoria Romanilor. Acest nume propriu dedus dela numele poporului — Sabini, își are originea sa dela protopărintele Sabinilor — întemeiatorul poporului Sabin — cu numele Sabo, conditor gentis sabinianae; probabil că și numele de Szabó scrisu pe ungiură, ce ocure la mulți Români, nu este alta decât făcutu din Sabo, deoarece Românilor nefiindu-le permis mai nainte a se ocupa de meserii și industrii, n'au putut fi totu croitori

de haine (szabó), că și astăzi poartă acest nume.

C. Cornelius Gallus, un comandant al lui Octavian în lupta cu Cleopatra cea frumoasă — regina Egiptului. Acest nume încă îl poartă mai mulți Români, scriitorii străini au făcutu din elu Gaal.

P. Decius Mus, un comandant al republicei române în lupta cu Latinii, de aci se devină numele românesc Dițiu, pe ungiură Diez, pe germanesce Diez.

Dragus-Pompeius istoriografu, pe timpul lui Augustu, a descris istoria Galilor. De aci numele românesc Dragu, Drăgană, Dragă, Dragăny, Dragoșiu, Dragos. Cred, că nu este lipsă să amintesc, că aceste nume se găsesc pe totu locul între Români noștri, s'au ales din ei bărbați mari, principii în Marmăția și Moldova, Dragoșiu deputat dietal de tristă memoria, ucis în 1848, în munții apuseni la Abrudă, cu acest nume este plină comuna Verend în Satmare-Marmăția. Familia Baleu înrudită cu familia Dragu, din care s'a făcut mai târziu Dragfi (fiul lui Dragu), —

Bartolomeiu Dragfi voda Transilvaniei — stegarul țerei — a cădutu în lupta dela Mohaci, 1526, 29 August.

Q. Fabius Maximus, cunctator-dictatorul republicei romane în rebelul II. punic în contra lui Hanibal. Gens Fabia a sângerat la Cremera contra Vieniților. Acestă familie a fost foarte ilustră în istoria strămoșilor noștri. Dela acest nume se derivă numele de Fabiană întrebuintat de mulți Români (Carii-Mari).

Gratianus, împărat roman, din acest nume s'a făcutu numele românesc Crățimă, Crăciună, întrebuintat foarte desu de Români, totu dela acest nume se numesce și sârbătorea născării Domnului n. Is. Christos, deoarece numele sfântului Gratianu cade pe aceea zi. Apoi Români de comună pruncii născuți pe timpul Crăciunului îi numesc cu acest nume Crăciun, și pruncii născuți pe timpul Pascilor (învierea Domnului) îi numesc Pasicu = Pașcu.

Lutatius Catulus, consul roman în rebelul I. punic, învingătorul dela insulele egatice. Din acest nume se pare a se deriva numele Lucaci, schimbându-

se t în c.

Marius Egnatius, un beliduce al Socilor (confederați) în lupta cu republica, învinsu la Aufidus. De aci credem a se deriva numele de Ignățiu, Ignățu, acestu din urmă în usă la mulți Români (Simiolașu).

Marcus Antonius-Marcus Aurelius: toate nume ilustre romane; nu suferă îndoială, că numele de Marcus — Marcu — este și până astăzi numele a nenumărate familii românești.

Papia Poppea, numele unei legi aduse sub împăratul Augustu în interesul damelor romane, pte dela numele propunătorului numit așa. Apoi Popea Sabina nume femeesc. Numele de Popea este și până astăzi lăpitu între Români, și bine vădit în cercurile românești.

Piso: un nume ilustru la Romanii cei vechi (Cicero ad Pisonem). Acest nume se mai află și astăzi la unele familii române, precum în fostul comitat Zaránd și pte și aiurea.

Marcus Portius Cato, censorul severu: „Censeo Cartaginem esse delendam” pe timpul rebelului III punic, om care a luptat contra filosofiei și limbei

armatei comune și milițiilor, cu totul vr'o 120 persoane. Pentru serviciul de sciri și ordonanță se va pune conducătorului despărțământului de recunoșterea la dispozițiune o jumătate escadron de cavalerie. Drumul călătoriei de exerciții va face dealungul fostei căi ferate Albrecht din Ungaria de sus peste Carpați la Lagocz și de acolo în valea Vislocului prin Sanok, Rymanov, Krosno către Rzeszov. O parte din acest drum e identică cu calea ferată strategică ce e a se construi în anul acesta în Galiția în valea Vislocului dela Krosno la Rzeszov, care e destinată a lega căile ferate austriace ale statului cu calea ferată galițiană Karol-Ludovic.

Adunarea generală a „Timișanei“ s'a ținută în 25 Februarie a. c. Din raportul general al direcțiunii se constată, că „Timișana“ a realizat în decursul anului trecut un profit curat de 17% după capitalul de acțiune în sumă de 50,000. Din acest câștig adunarea generală a decis a se împărți la acționari ca dividende 6%, 50 de florini s'au dat alumneului român din Timișoara, 11% din venitul curat, și respective 5881 florini 17 cr. s'a decis a se adăoga fondului de rezervă, — urmărindu-se scopul, ca fondul de rezervă să se ridice la 50,000 fl. și apoi acela să se adăoga la capitalul de fundare.

Reuniunea femeilor văduve, pentru ajutorarea văduvelor sărace din Brașov și Săcele aduce sincerele sale mulțămite, și pe această cale, D-nei Lucreția Zănculescu, născută I. Fericeanu, care s'a făcut membră fondatoare a acestei Reuniuni, contribuind suma de fl. 25.

Tren de plăcere la Paris. Biurul de bilete de drum de feră din Brașov întocmește, cu ocaziunea expoziției universale din Paris, în luna Mai, un tren de plăcere dela Brașov la Paris, pentru care se dau bilete de dus și întors cu prețuri neobișnuit de reduse. Trenul acesta separat pleacă din Brașov pe la Oradea-mare, Budapesta, Bruck l. L., Viena, Salzburg, Lend-Gastein, Wörgl, Innsbruck, Landeck, Feldkirch, Buchs, Sarens, Wesen, Zürich, Brugg, Basel, Delle, Belle, Jorton la Paris. Întorcerea nu se mai face cu tren separat, ci cu ori-ce tren accelerat ori de persoane, după plac, pe drumul sus numit, der cu deosebire, că dela Bischofshofen se poate folosi și linia ce duce pela Selzthal, Hiefiau, Klein-Reifling, Amstetten. Prețurile biletelor de dus și întors sunt împreună cu mâncarea și cuartirul în timp de 8 zile de ședere în Paris: Classa I 259 fl., classa II 190 fl. 80 cr., classa III 147 fl. Biletele

sunt valabile 45 de zile. Intreținerea în Paris se da în hoteluri escelente. Ca locuință primesc călătorii de cl. I câte unul o odaie, cei de cl. II câte doi o odaie, cei de cl. III câte 3—4 o daie. Prenotări se fac în numitul biuro, unde se dau și deslușirile ce se cer.

Reuniunea germană de cântări din locu va da mâne s'era, Mercuri, și Joi s'era (6 și 7 Martie n.) la Reduță concert imprenat cu un loc de scenă comică. Programul e variat.

Fortificațiile României. Comisiunea de 20 membri a Camerei, spune *Epoca* s'a adunat în biblioteca Senatului pentru a asculta explicațiunea d-lui Ministru de resbelu relativ la fortificarea țării. S'a cetit un memoriu al consiliului de apărare al țării relativ la necesitatea fortificațiilor, memoriu asupra căruia ne credem dator a păstra tăcerea. D-lu generalu Manu, asistat de dd. generalii Arion și Beredeiu, de d-lu colonel Poenaru și de dd. majori Culceru și Boteanu, a dat toate explicațiunile cerute de dd. deputați. Intru cât privește chestiunea financiară ea stă astfel: S'au cheltuit până acuma vre-o 30 de milioane și va fi nevoie încă de vre-o 70 de milioane pentru a se completa totu sistemul de apărare a țării, cuprinzându întărirea următoarelor puncte: Bucuresci, Galați, Nămolosa, Focșani. Dacă camerele ar aproba aceste planuri de fortificare, guvernul ar cere anul acesta un credit de 12 milioane și în anii următori asemenea câte 12 milioane anual până la complectarea sumei de 70 milioane în terminu de 5 ani. D-lu gen. Manu a hotătit, în înțelegere cu membrii comisiunii Camerii, d'a convoca camera întregă în ședință secretă, și d'a da unele explicațiuni înainte d'a cere în ședință publică creditele necesare.

Asilul pentru străci, din Brăila. „Românul“ primește următoarele detalii asupra fundării și asupra progresului ce s'a făcut de acest asil. „Cam pe la începutul lunei Septemvre trecut, un grup de tineri din elita societății brăilene a luat inițiativa pentru înființarea unei societăți anume pentru acest scop. Această societate, mulțămită activității membrilor administratori, numără astăzi peste 370 de membri dispunându și de un capital de aproape 3000 lei. Plata lunară e de 1 fr. Pentru arangierea asilului s'a cheltuit 2000 lei. Asilul e compus din 4 odă spațioase, avându câte patru paturi de fier complect arangiate. Curățenia e esemplară. Intregul apartamentu se află în o caș

nouă din strada Unirei și îndeplinesc toate condițiunile cerute de igienă. Primirea în asil e astfel arangiată: în fie-care s'era se presintă în biroul asilului o comisiune care găduesce pe s'ermani. Deosebire de naționalitate și religie nu se face, căci nici nevoia nu cunoște o asemenea piedecă. S'ermanii din alte orașe ca și cei localnici sunt adăpostiți, primindu în totu timpul șederei lor, diminea și s'era, câte un ceai cu pâne și de trei ori pe săptămână mâncare. Dela 1 Novembre 1888, data deschiderii asilului, și până azi s'au încuarterat peste 242 persoane, dându-li-se 484 porții ceaiu și 426 porțiuni mâncare“.

Un pictor nebu. Cu ocaziunea morții arhiducelui Rudolf, împăratul a dăruit unui tineru pictor, David Moser, în etate de 18 ani, 20 de napoleoni, pentru-că a desemnat minunat de bine pe principele pe patul seu mortual. Tinerul pictor însă, fie că a lucrat cu multă pasiune, fie că l'a emoționat adencu tragedia moștenitorului de tron, d'atunci a cădutu în melancolie, ăr acum de câte-va zile a ne-bunitu.

Studentii români din Zürich și-au constituit comitetul societății lor pe 1889/90 astfel: președinte G. Dunca, vice-președinte C. Balșu, cassaru I. T. Angelescu, secretaru M. Mateescu, actuaru G. Ventură și bibliotecaru I. D. Luizescu, toți studenți la politechnicul din Zürich.

Din camerele române. Camera. Ședința dela 13 Februarie. Sunt 2 indigenate de votat, rămase de Sâmbătă: D-nii Corutz și Ioseph Smeltz, sunt votați ambii.

La ordinea zilei convenția dintre guvernul român și compania Lemberg-Cernăuți-Iasi. D-lu Triandafilu, raportor, dă cetire raportului comisiunii delegaților. Luarea în considerație se voteză fără discuție.

D-lu Olănescu combate clauza din proiectu, aceea care privește despăgubirea de 130,000 lei, care trebuie să-i plătescă statul societății austriace, pentru mai multe construcții făcute de acea societate, și spune că nu-i drept să se plătescă această sumă, de orec statul nu răscumpără linia ferată, ci se substitu societății ca administrator al liniei. Oratorul spune, că cantitatea de material rulant nu e suficientă pentru exploatarea liniei.

D-lu Al. Marghilomanu răspunde, că în ce privește construcțiunile de care vorbește d. Olănescu, sunt mai multe case făcute cu scop de a servi de locuință uvrierilor din atelierile dela Pășcan și care li-se închiriază pe preț de 20,000 lei. Aceste construcții au costat circa 200,000 lei prin amortisări, căci dau un venit mare; s'a plătit 70,000 lei, căci se poate da 130,000 lei pe un imobil, care dă un venit de 20,000 lei și care ne e forte trebuinciosu pentru locuința uvrierilor din Pășcan.

În ce privește cantitatea de material rulant pentru exploatare, d. ministru adaogă, că astăzi nu se poate cere societății să dea atâta și atâta material, pentru că azi nu se răscumpără linia ca să ne dea numărul cutare de vagoni seu alte. Ne dă câtu se cuvine ca în mediu să putem exploata linia. D. ministru adaogă, că astăzi avem linia în mâna noastră, datorită norocului, să d'icem, decât nu inteligenții noastre și acesta ne e de mare folos, căci avem un mă-nunchiu din această rețea, ce ne servă și la exploatare și la apărare (aplause).

Se procede la votare; convenția s'a votat cu 102 voturi.

D-nul *Primu-ministru* cere ca să se ia câtu mai în grabă în discuție proiectul de lege pentru vânzarea bunurilor Statului. — Se fixează discuția pe Mercuri.

Senatul. Ședința dela 13 Februarie. D-lu V. A. Ureche dă cetire a treia oră propunerii sale în privința conservării monumentelor naționale.

Să ia în cercetare și se voteză fără discuție proiectul de lege relativ la scutirea de taxe vamale a cailor importați din străinătate pentru trebuințele armatei.

Literatură.

Din „Istoria limbei și literaturii române“ a apărut partea I sub titlul: **Istoria limbei române**, de Ion I. Bum-bac, profesor c. r. de limba și literatura română la liceul c. r. din Cernăuți. Prețul 1 fl. Opolu cuprinde 128 pag. format mare octav și este lucrat pe basa unui însemnat număr de documente istorice, pe care autorul le citează în note.

Nașa Trina, operă comică într'un act, de Dr. G. Vvia. (musica de Alex. Dorn.) — O arie, un cor bărbătescu și un cor mixtu de composit. român. — (S'a jucat de 2 ori în 1888 de „Reuniunea română de cântări și muzică din Oravița“, ăr odată s'a jucat la „Baile Herculane“. Acțiunea se petrece într'un sat de lângă Oravița. Cărticica cuprinde 38 pag. form. micu.

TELEGRAMELE „GAZ. TRANS.“
(Serviciul biuroului de coresp. din Pesta)

Roma, 5 Martie. Formarea cabinetului a progresat. Criza ministerială va înceta în curend. Seismidoda (?) a primitu portofoliul finanțelor, generalul Derzis pe cel de răboiu, Saintbon pe cel de marină.

Bucuresci, 5 Martie. Ministerii de interne, de răboiu și de justiție au adresat funcționarilor lor subalterni cerculare în contra creșterii propagandei socialiste. Ministrul de interne recomandă cea mai mare supraveghiere a uneltirilor și imediata arestare a uneltitorilor. Ministrul de justiție provocă tribunalele și pe procurorii statului să procedă cu cea mai mare asprime. Ministrul de răboiu dă ordin comandanților de corpur și de garnisone ca să țină trupe pregătite, spre a pute sta la dispozițiunea autorităților când voru interveni contra uneltirilor.

Cursul pieței Brașov
din 4 Martie st. n. 1889.

Bancnote românesce	Cump.	9.36	Vând.	9.38
Argint românescu	-	9.30	-	9.35
Napoleon-d'ori	-	9.56	-	9.58
Lire turcesce	-	10.80	-	10.86
Imperial	-	9.80	-	9.86
Galbini	-	5.60	-	5.65
Scris. fonc. „Albina“ 6%	-	101.—	-	—
„ „ 5%	-	98.50	-	99.—
Ruble rusesce	-	128.—	-	129.—
Discountu	-	6 1/2—8%	-	pe anu.

Cursul la bursa de Viena
din 4 Martie st. n. 1889.

Renta de aur 4%	-	101.95
Renta de hârtă 5%	-	94.30
Imprumutul căilor ferate ungare	-	145.50
Amortisarea datoriei căilor ferate de ostu ungare (1-ma emisiune)	-	99.50
Amortisarea datoriei căilor ferate de ostu ungare (2-a emisiune)	-	119.—
Amortisarea datoriei căilor ferate de ostu ungare (3-a emisiune)	-	114.75
Bonuri rurale ungare	-	104.75
Bonuri cu clasa de sortare	-	104.75
Bonuri rurale Banat-Timiș	-	104.75
Bonuri cu cl. de sortare	-	104.75
Bonuri rurale transilvane	-	104.75
Bonuri croato-slavone	-	105.—
Despăgubirea pentru dijma de vinu ungurescu	-	99.85
Imprumutul cu premiul ungurescu	-	138.75
Losurile pentru regularea Tisei și Sghedinului	-	126.25
Renta de hârtă austriac	-	83.70
Renta de argint austriac	-	84.05
Renta de aur austriac	-	111.45
Losuri din 1860	-	141.50
Acțiunile băncii austro-ungare	-	886.—
Acțiunile băncii de credit ungar	-	312.50
Acțiunile băncii de credit austr.	-	305.25
Galbeni împărătesce	-	5.62
Napoleon-d'ori	-	9.58
Mărci 100 imp. germane	-	59.22 1/2
Londra 10 Livres sterlinge	-	121.30

Numere singuratiche din „Gazeta Transilvaniei“ a 5 cr. se pot cumpăra în tutungeria I. Gross, în librăria Niculae Ciureu și Adolf Albrecht.

Editor și Redactor responsabil:
Dr. Aurel Mureșianu.

grecesce și contra corupțiunii în Roma. Numele *Catone* azi se află la mulți Români (cottul Bihor), diformat în *Cătană* și *Katona*. ăr numele *Portius* este cunoscutu între Români, un membru al academiiei din Bucuresci în secțiunea naturală, sunt și comiți și principii cu numele *Porcia* în Ungaria și Italia și până astăzi.

Rutilius Rufus, tribunu militar în resbelu numantinu, care a descris grecesce istoria Romei. Numele *Rufu* este lăpitu între Români mai alesu din Biharea și până azi.

Achaemenes, comandante grec în resbelu cu Persii, acestu nume s'emenă multu cu numele de familiă *Achimă*, *Achimescu*, prin locurile mestecate *Atyim*, pe ungiură.

Andronicus Cyrrhestes, arhitector grec în Athena. Acestu nume *Andronicu* l'au avut unii împărați bisantini, se află și astăzi în unele colonii macedo-române, *Andronicu-Andronica*.

Choerilus-Cyrilus, scriitor grec pe timpul lui Aeschylus, s'emenă multu cu numele *Chirilă*, din care S'erbii au făcutu *Kirilovits*, ăr Ungurii *Tyirila*.

Nestor, principele din Pytos (simbolul bătrânețelor), cel mai bătrân între ducii contra Troiei. Acestu nume se află și astăzi la mulți Români, ca *Nistoru*, ăr la unii diformat în *Nyistor*.

Pachos și Pachos, comandante athenianu, esecutorul sentinței adunării poporului din Athena contra locuitorilor din Mitilene în resbelu peloponesiacu. Acestu nume *Pachu* încă se află la unii Români mărginași. Unii credu în originea lui rutenă.

Pan (pe slavoniă „domnă“), fiul lui Hermes, zeul fluierului și al păstorilor, nume cunoscutu și până astăzi între Români din România liberă.

Philipos, regele Macedoniei, astăzi încă mulți Români au acestu nume *Filipă*, pe ungiură *Fulop și Fulep*.

De bună s'ema voru fi și mai multe nume, cari se voru fi putend deduce cu originea lor la istoria poporelor vechi, der să fie destul de ocamdată aceste din care se poate vedé apriat, câtu de rău facu aceia, cari se lasă ași diforma seu schimosi numele lor, căutându-le oșsi-care-va înțelesu palpabilu seu adnectându-le câte-o terminațiune străină.
V. Leșianu.

